

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 23To/15/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3723010137
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lucia Horvátová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2024:3723010137.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Lucie Horvátovej a sudcov JUDr. Michala Antalú a JUDr. Juraja Valáška v trestnej veci proti obžalovanému A. B., nar. XX.XX.XXXX v C. D., trvale bytom C. XX, pre prečin porušovania ochrany stromov a krov podľa § 306 odsek 1 Trestného zákona, na verejnom zasadnutí konanom v Trenčíne dňa 29. mája 2024, o odvolaní obžalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trenčín sp. zn. PB-12T/39/2023 zo dňa 22. januára 2024 jednohlasne takto

rozhodol:

I. Podľa § 321 odsek 1 písm. f), odsek 2 Tr. poriadku s a v napadnutom rozsudku okresného súdu z r u š u j e výrok o škode.

II. Na podklade § 322 odsek 3 Tr. poriadku a § 288 odsek 1 Tr. poriadku s a poškodená Slovenská republika v zastúpení Okresný úrad Považská Bystrica, Odbor starostlivosti o životné prostredie, so sídlom Centrum 1/1, 017 01 Považská Bystrica o d k a z u j e s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

odôvodnenie:

Rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. PB-12T/39/2023 zo dňa 22. januára 2024 bol obžalovaný A. B., nar. XX.XX.XXXX (ďalej iba „obžalovaný“) na podklade obžaloby prokurátorky Okresnej prokuratúry Považská Bystrica sp. zn. Pv 629/22/3306-26 zo dňa 6. apríla 2023, doručenej okresnému súdu dňa 6. apríla 2023, uznaný vinným z prečinu porušovania ochrany stromov a krov podľa § 306 ods. 1 Tr. zákona na tom skutkovom základe, že

v presne nezistené dni v období od polovice mesiaca október 2022 do konca mesiaca október 2022, v katastrálnom území C., okres C. D. v okolí brehu C. potoka na parcele registra E. XXXX/X vedenej na liste vlastníctva č. XXXX ako vodná plocha, ktorej vlastníkom je Slovenská republika, na parcele registra E. XXX/X vedenej ako trvalý trávny porast a parcele registra E. XXX/XX vedenej ako vodná plocha zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, na parcele registra E. XXX/X vedenej ako trvalý trávny porast a parcele registra E. XXX/XX vedenej ako vodná plocha zapísaných na liste PB-12T/39/2023 2 vlastníctva č. XXXX, ktoré sú vo výlučnom vlastníctve obžalovaného A. B., ktoré parcely sa nachádzajú v 2. stupni ochrany prírody podľa § 18 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, vykonal, bez príslušného povolenia orgánu ochrany prírody a bez príslušného povolenia orgánu štátnej vodnej správy, výrub drevín a to vrby bielej (lat. Salix alba) v počte 6 ks s obvody kmeňov prepočítaných na výšku 130 cm nad zemou v hodnotách 67 cm, 32 cm, 58 cm, 91 cm, 72 cm, 99 cm, jablone (lat. Malus) v počte 3 ks s obvody kmeňov prepočítaných na výšku 130 cm nad zemou v hodnotách 74 cm, 62 cm, 149 cm, javora poľného (lat. Acer campestre) v počte 2 ks s obvody kmeňov prepočítaných na výšku 130 cm nad zemou v hodnotách 67 cm, 89 cm, slivky domácej (lat. Prunus domestica) v počte 5 ks s obvody kmeňov prepočítaných na výšku 130 cm nad zemou v

hodnotách 41 cm , 86 cm , 86 cm , 27 cm , 49 cm , jelše lepkavej (lat. Alnus glutinosá) v počte 6 ks s obvodmi kmeňov prepočítaných na výšku 130 cm nad zemou v hodnotách 51 cm, 40 cm , 47 cm , 50 cm , 39 cm , 76 cm a liesky obyčajnej

(lat. Corylus avellana) v počte 9 ks spolu s plošným priemetom korún 50 mi čím takto konal v rozpore s ustanovením § 47 ods. 1, ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a v rozpore s ustanovením § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb.

o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), čím Slovenskej republike, zastúpenej Okresným úradom Považská Bystrica, Odborom starostlivosti o životné prostredie, spôsobil ekologickú ujmu vyjadrenú spoločenskou hodnotou vyrúbaných drevín v celkovej výške 26.361,- Eur.

Podľa § 40 odsek 1 písm. a) Tr. zákona okresný súd u obžalovaného upustil od potrestania a podľa § 287 odsek 1 Tr. poriadku obžalovanému uložil povinnosť nahradiť škodu poškodenej Slovenskej republike - Okresnému úradu Považská Bystrica, Odboru starostlivosti o životné prostredie vo výške 26.361,- Eur.

Citovaný rozsudok nenadobudol právoplatnosť, pretože obžalovaný prostredníctvom jeho obhajcu podal v zákonnej lehote odvolanie čo do výroku o náhrade škody vo svoj prospech.

Z písomného odôvodnenia odvolania obžalovaného vyplýva, že výrok rozsudku o povinnosti nahradiť škodu peňažným plnením nie je vecne správny, a to s ohľadom na ním notifikované skutočnosti počas konania, ktorých podstatou je spôsobenú škodu nahradiť naturálnym plnením t. j. náhradnou výsadbou podľa podmienok stanovených poškodeným. Obžalovaným navrhnutý spôsob náhrady škody poškodený akceptoval a súhlas s náhradnou výsadbou (nepeňažným plnením) prezentoval súdu obsahom písomného podania (vypracovaného Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky, Správou Chránenej krajiny oblasti Strážovské vrchy) zo dňa 12. januára 2024, predloženého na hlavnom pojednávaní dňa 22. januára 2024. Keďže popísaný spôsob nahradenia škody do podania odvolania u obžalovaného naďalej pretrvával, domnieva sa, že rovnako tak trvá aj vyjadrený súhlas poškodeného s takýmto spôsobom nahradenia spôsobenej škody. Výrok rozsudku o náhrade škody tak mal znieť nie na peňažné, ale na naturálne plnenie, prípadne sa domnieva, že ak predmetná správa poškodeného nebola pre uloženie povinnosti k náhradnej výsadbe pre súd postačujúca, poškodený mal byť odkázaný s nárokom na náhradu škody na civilné konanie podľa § 288 odsek 1 Tr. poriadku, čím by bol obžalovanému a poškodenému poskytnutý dodatočný časový priestor na uzavretie zmiernu, prípadne mimosúdnej dohody o spôsobe nahradenia škody. Obžalovaný poukázal tiež na to, že navrátenie do pôvodného stavu, resp. naturálne plnenie sa aj v zmysle všeobecnej zákonnej úpravy podľa § 442 odsek 3 Občianskeho zákonníka považuje ako akceptovateľný a dostupný spôsob nahradenia škody, pričom tento spôsob nahradenia škody podľa názoru obžalovaného nevylučuje ani samotný Trestný poriadok. Predmetné odvolanie tak podáva jednak z dôvodov, že uloženie povinnosť

k peňažnej náhrade škody (navyššie jednorazovým plnením bez paričnej lehoty) nie je schopný plniť, a to z objektívnych dôvodov, poukazujúc na výšku uplatňovanej škody a jeho príjmovú, resp. majetkovú situáciu, a zároveň s ohľadom na to, že opakovane prejavil vôľu k náhrade spôsobenej škody práve naturálnym plnením. Zodpovednosti za spôsobenú škodu sa obžalovaný nevyhýba, naopak žiada o umožnenie nahradiť škodu spôsobom, ktorý pre neho nebude likvidačný, a súčasne dostatočne poučný.

V kontexte s tým navrhuje aby Krajský súd

v Trenčíne zrušil napadnutý rozsudok v časti výroku o nahradení škody poškodeného (spôsobom poskytnutia peňažného plnenia) a následne vrátil vec súdu prvého stupňa, aby ju

v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol; alternatívne, aby podľa § 322 odsek 3

Tr. poriadku v napadnutej časti rozsudku vo veci sám rozhodol.

K odvolaniu obžalovaného sa písomne vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Považská Bystrica. Uviedla, že výrok, ktorým bol obžalovaný zaviazaný k náhrade škody je zákonný, spravodlivý a primeraný a zároveň bol uložený v súlade s vykonaným dokazovaním. Obžalovaný sa k spáchaniu skutku priznal a urobil vyhlásenie pred súdom, že je vinný, teda bolo spoľahlivo preukázané, že skutok, ktorý sa mu kladie za vinu spáchal. Pri ukladaní trestu súd zohľadnil doterajší život obžalovaného, jeho postoj k spáchanému prečinu, ako aj ďalšie skutočnosti a upustil od potrestania obžalovaného. Súd pri výroku o náhrade škody vychádzal z odborného vyjadrenia Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, Správy chránenej krajiny oblasti Strážovské vrchy, ktorým bola vyčíslená spoločenská hodnota vyrúbaných drevín na sumu 26.361,- Eur. Predmetné odborné vyjadrenie obžalovaný na hlavnom pojednávaní nenamietal. Podľa § 287 odsek 1 Tr. poriadku ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin,

ktorým spôsobil inému škodu uvedenú v § 46 odsek 1 Tr. zákona, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený. Súd uloží obžalovanému vždy povinnosť nahradiť neuhradenú škodu alebo jej neuhradenú časť, ak jej výška je súčasťou popisu skutku uvedeného vo výroku rozsudku, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného, alebo ak ide o náhradu morálnej škody spôsobenej úmyselným násilným trestným činom podľa osobitného zákona, ak škoda nebola dosiaľ uhradená.

Prokurátorka Krajskej prokuratúry Trenčín na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu, ktoré sa konalo za splnenia všetkých procesných podmienok v zmysle § 293 odsek 5 Tr. poriadku v neprítomnosti obžalovaného, právom konečného návrhu uviedla, že povinnosť, ku ktorej bol zaviazaný obžalovaný súdom prvého stupňa, a teda nahradiť škodu vo výške 26.361,- Eur je zákonná a dôvodná, a preto navrhuje odvolanie obžalovaného podľa § 319 Tr. poriadku zamietnuť.

Obhajca obžalovaného uviedol, že žiada odvolací súd, aby buď zrušil výrok o škode napadnutého rozsudku okresného súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie, alebo aby vo veci rozhodol sám, pretože je názoru, že už prvostupňový súd mal vo výroku o škode rozhodnúť tak, že obžalovaný túto nahradí v naturálnej forme. S uvedeným spôsobom náhrady škody súhlasil aj poškodený počas celého trestného konania. Obhajca tiež zdôraznil, že obžalovaný je mladý človek, ktorý nedisponuje finančnými prostriedkami v takej miere, aby mohol túto výšku škody uhradiť a aj v zmysle Občianskeho zákonníka je v takýchto prípadoch preferovaná dohoda medzi účastníkmi o nahradení škody v naturálnej forme.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd, nezistiac dôvody pre zamietnutie odvolania podľa § 316 odsek 1 Tr. poriadku, a ani dôvody pre zrušenie napadnutého rozsudku podľa § 316 odsek 3 Tr. poriadku, na verejnom zasadnutí dňa 29. mája 2024, na podklade podaného odvolania obžalovaného preskúmal podľa § 317 odsek 1 Tr. poriadku zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého výroku o náhrade škody prvostupňového okresného súdu, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo. Svoju prieskumnú povinnosť odvolací súd okrem namietaných chýb zameril aj na prípadné chyby, ktoré neboli odvolaním vytykané, avšak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 odsek 1 Tr. poriadku a dospel k záveru, že odvolanie obžalovaného je prípustné, podané oprávnenou osobou, včas, na správnom mieste a je dôvodné.

Krajský súd v rámci prieskumnej povinnosti vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoriacim podstatu posudzovaného trestného činu zistil, že napadnutý rozsudok je výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo súladne s Trestným poriadkom, a v ktorom nedošlo k takým chybám, ktoré by mohli mať zásadný vplyv na objasnenie skutkového stavu veci alebo k porušeniu práv obžalovaného na obhajobu. Okresný súd vychádzajúc zo správne zisteného skutkového stavu a následného právneho posúdenia konania obžalovaného dospel k odôvodnenému záveru o vine obžalovaného za žalovaný skutok a správne a dôvodne rozhodol aj o upustení od potrestania podľa § 40 odsek 1 písm. a) Tr. zákona v danom prípade. Napokon oba výroky rozsudku, teda výrok o vine aj o upustení od potrestania by ani krajský súd nemohol dôkladnejšie preskúmať z dôvodu, že tieto výroky neboli odvolaním napadnuté žiadnou z oprávnených procesných strán. Vo vzťahu k napadnutému výroku o škode však okresný súd nepostupoval striktne v súlade so zákonom, keď pri úvahách o oprávnenosti nároku a konkrétnej výške náhrady škody neprípustným spôsobom zamenil celkom významovo rozdielne pojmy ako ekologická ujma, spoločenská hodnota a spôsobená škoda, čo viedlo súd k nesprávnemu záveru a rozhodnutiu o uložení povinnosti obžalovaného nahradiť poškodenému škodu vo výške 26.361,- Eur.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že okresný súd sa oboznámil s odborným vyjadrením Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky - Správy Chránenej krajinskej oblasti Strážovské vrchy, ako aj s návrhom na náhradnú výsadbu a konštatoval, že v zmysle odborného vyjadrenia je výsledná spoločenská hodnota vyrúbaných drevín na parcelách E. F. XXX/X, XXX/XX G. XXX/XX, k. ú. C. vyčíslená na sumu 26.361,- Eur, a súčasne, že z návrhu o náhradnej výsadbe zo dňa 12. januára 2024 boli zistené podmienky a konkrétne okolnosti, v zmysle ktorých mal postupovať obžalovaný. Zároveň súd prvého stupňa v závere odôvodnenia uviedol „Obžalovaný doposiaľ viedol absolútne bezúhonný život a taktiež prejavil snahu po náprave tým, že požiadal Štátnu ochranu prírody o možnosť nahradiť škodu náhradnou výsadbou, čo mu bolo i povolené a obžalovaný na hlavnom

pojednávani s takýmto návrhom vyjadril súhlas“ a cit. „Súd zároveň uložil obžalovanému povinnosť nahradiť škodu spôsobenú prečinom a ustálenú odborným vyjadrením Štátnej ochrany prírody, čo však nevyučuje možnosť nahradiť túto škodu uzatvorením dohody o náhradnej výsadbe v zmysle návrhu Štátnej ochrany prírody“.

Podľa § 287 odsek 1 Tr. poriadku ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin, ktorým spôsobil inému škodu uvedenú v § 46 odsek 1 Tr. zákona, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený. Súd uloží obžalovanému vždy povinnosť nahradiť neuhradenú škodu alebo jej neuhradenú časť, ak jej výška je súčasťou popisu skutku uvedeného vo výroku rozsudku, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného, alebo ak ide o náhradu morálnej škody spôsobenej úmyselným násilným trestným činom podľa osobitného zákona, ak škoda nebola dosiaľ uhradená.

Podľa § 288 odsek 1 Tr. poriadku ak podľa výsledku dokazovania nie je podklad na vyslovenie povinnosti na náhradu škody alebo ak by bolo treba na rozhodnutie o povinnosti na náhradu škody vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré presahuje potreby trestného stíhania a predĺžilo by ho, súd odkáže poškodeného na civilný proces, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom. Poškodeného treba označiť jeho menom a priezviskom, dátumom a miestom narodenia a miestom bydliska. Ak je poškodeným právnická osoba, treba ju označiť jej obchodným menom alebo názvom, sídlom a identifikačným číslom podľa záznamu v obchodnom registri, živnostenskom registri alebo inom registri.

Podľa § 126 odsek 2 Tr. zákona ak ide o ujmu na životnom prostredí, ujmu spôsobenú na chránených druhoch živočíchov a rastlín, exemplároch alebo drevinách alebo škodu na pamiatkovo chránených veciach alebo veciach majúcich historickú, umeleckú alebo vedeckú hodnotu, pri určení ujmy alebo výšky škody sa vychádza aj z hodnoty veci určenej zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným na základe zákona.

Podľa § 10 zákona č. 17/1992 Zb. ekologická ujma je strata alebo oslabenie prirodzených funkcií ekosystémov vznikajúca poškodením ich zložiek alebo narušením vnútorných väzieb a procesov v dôsledku ľudskej činnosti.

Podľa § 27 zákona č. 17/1992 Zb. každý, kto poškodovaním životného prostredia alebo iným protiprávnym konaním spôsobil ekologickú ujmu, je povinný obnoviť prirodzené funkcie narušeného ekosystému alebo jeho časti. Ak to nie je možné alebo z vážnych dôvodov účelné, je povinný ekologickú ujmu nahradiť iným spôsobom (náhradné plnenie); ak to nie je možné, je povinný nahradiť túto ujmu v peniazoch. Súbeh týchto náhrad sa nevyučuje. Spôsob výpočtu ekologickej ujmy a ďalšie podrobnosti ustanoví osobitný predpis.

Okrem ekologickej ujmy, ktorú je možné vypočítať na základe osobitnej vyhlášky, sa do výšky škody spôsobenej trestnými činmi proti životnému prostrediu započítava aj majetková ujma. Táto majetková ujma v zásade spočíva v nákladoch na uvedenie životného prostredia do pôvodného stavu, pričom môže byť spojená s ušlým ziskom. Určenie výšky majetkovej škody je spravidla podmienené vypracovaním odborného vyjadrenia, resp. znaleckého posudku, prípadne jej výšku je možné určiť reálne vynaloženými nákladmi, ktoré poškodenému v súvislosti s takýmto protiprávnym konaním vznikli.

V súvislosti so škodou na životnom prostredí je zároveň nevyhnutné poukázať na problematiku zistenia konkrétnej poškodenej osoby. Vo vzťahu k majetkovej ujme ako jednej z dvoch zložiek škody na životnom prostredí je poškodeným ten, komu vznikla majetková ujma. Spravidla sa jedná o osobu vlastníka pozemku, alebo osobu disponujúcu užívacími právami k takémuto pozemku prípadne inú osobu, ktorej takýmto konaním vznikla majetková ujma (v danom prípade je dokonca vlastníkom pozemkov sám obžalovaný). Poškodený sa tak môže od páchatel'a tohto trestného činu domáhať náhrady škody. Osobitosť poškodeného pri trestných činoch proti životnému prostrediu sa však prejavuje pri druhej zložke škody na životnom prostredí, teda ekologickej ujme. Podľa § 27 odsek 3 zákona č. 17/1992 Zb. oprávneným zo spôsobenej ekologickej ujmy je v tomto prípade štát, ktorý sa môže domáhať náhrady ekologickej ujmy voči obžalovanému resp. odsúdenému.

V popise skutkového deja výroku o vine napadnutého rozsudku je suma 26.361,- Eur označená ako ekologická ujma vyjadrená spoločenskou hodnotou vyrúbaných stromov v tejto výške a niet pochyb, že s poukazom na vyššie uvedené zodpovedá rozsahu, a teda kvalifikačnému znaku trestného činu porušovania ochrany rastlín a živočíchov podľa § 306 ods. 1 Tr. zákona. Pojmy ako ekologická ujma a spoločenská hodnota však nie je možné zamieňať so škodou spôsobenou týmto trestným činom, a rovnako ani vyčíslenie spoločenskej hodnoty drevín sa nerovná výške spôsobenej škody spáchaným trestným činom proti životnému prostrediu. Nejde o totožné pojmy, pretože rozsah činu je pojmom širším, zahŕňa nielen majetkovú škodu a ekologickú ujmu, ale aj iné ujmy, napríklad kultúrnu a biologickú hodnotu. Vychádzajúc z ustanovení § 95 odsek 1, odsek 3 písm. a) zákona č. 543/2002 Z. z.

o ochrane prírody a krajiny, spoločenská hodnota chránených rastlín, chránených živočíchov, drevín, biotopov európskeho významu a biotopov národného významu sa uplatňuje najmä pri posudzovaní závažnosti konania spočívajúceho v nepovolenom nakladaní s nimi a pri vyčíslení takto vzniknutej ujmy, určenia výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu. Spoločenská hodnota vyjadruje najmä ich biologickú, ekologickú a kultúrnu hodnotu, ktorá sa určuje s prihliadnutím na ich vzácnosť, ohrozenosť a plnenie mimoprodukčných funkcií.

Súd prvého stupňa vo výroku o škode napadnutého rozsudku pri určení výšky škody teda nepostupoval v súlade s § 126 odsek 2 Tr. poriadku, keď spoločenskú hodnotu vyrúbaných stromov stotožnil s pojmom škoda, ktorú následne bez ďalšieho prevzal do výroku o náhrade škody a obžalovaného zaviazal škodu v sume vyčíslenia spoločenskej hodnoty vyrúbaných drevín nahradiť. Ďalej tiež zjavne v primeranom rozsahu nezohľadnil

(na čo poukázal aj obžalovaný v podanom odvolaní) podstatnú skutočnosť, že obžalovaný v čase rozhodovania súdu disponoval s návrhom Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky zo dňa 12. januára 2024, ktorá obsahovala návrh na náhradu vyrúbaných drevín, a ktorú krajský súd považuje za podstatnú s ohľadom na ustanovenie § 27 zákona č. 17/1992 Zb.

Zistené skutočnosti pritom podľa krajského súdu v plnom rozsahu odôvodňovali postup podľa § 288 odsek 1 Tr. poriadku, nakoľko výška spôsobenej škody nebola pred súdom prvého stupňa spoľahlivo zistená a preukázaná, a súd by musel vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré by presahovalo potreby trestného stíhania, čo by viedlo k jeho neprimeranému predĺžovaniu.

Vzhľadom na uvedené dôvody krajský súd rozhodol z podnetu dôvodne podaného odvolania obžalovaným tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie n i e j e príпустné.